

Uslovi zatočenja i postupanje prema licima lišenim slobode (V. takođe Prava lica lišenih slobode na zdravlje)

Boravak u samici

Ilaşcu i drugi protiv Moldavije i Rusije (predstavka br. 48787/99)

8.7.2004. (Veliko veće)

Ilie Ilaşcu, u to vreme moldavski opozicioni političar, držan je osam godina u veoma strogoj izolaciji u regionu Transdnjestar u Moldaviji, pre no što je presuda kojom je osuđen na smrt zbog jednog broja krivičnih dela terorizma de fakto poništena a on oslobođen 2001. Dok je iščekivao izvršenje smrtne kazne, nije imao nikakve kontakte sa ostalim zatvorenicima, nije dobijao nikakve vesti iz spoljnog sveta – obzirom na to da mu nije bilo dozvoljeno da šalje i prima poštu – a nije imao ni pravo da održava kontakte sa svojim advokatom kao ni na redovne posete članova porodice. Njegova ćelija se nije grejala, kažnjavan je uskraćivanjem hrane i veoma je retko bio u mogućnosti da se tušira. Njegovo zdravlje se pogoršalo usled ovih uslova i nedostatka zdravstvene zaštite.

Sud je zaključio da ovi uslovi opšte uzev predstavljaju mučenje suprotno članu 3 Evropske povelje o ljudskim pravima (zabrana mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja) od strane Rusije. (Sud je zaključio da je region Transdnjestar u Moldaviji u suštini bio pod nadležnošću ili bar pod odlučujućim uticajem Vlade Rusije u to vreme.)

Ramirez Sanchez protiv Francuske (predstavka br. 59450/00)

04.07.2006. (Veliko veće)

Međunarodni terorista *Ilich Ramirez Sanchez*, poznat pod nadimkom Karlos Šakal, proveo je osam godina u samici u Francuskoj nakon što je osuđen za krivična dela terorizma. Bio je odvojen od ostalih zatvorenika, ali je imao pristupa televiziji i novinama, i bile su mu dozvoljene posete njegovih članova porodice i advokata.

Sud je zaključio da nije prekršen član 3. Utvrdio je da uslovi u kojima je g. *Ramirez Sanchez* držan, naročito obzirom na njegov karakter i opasnost koju predstavlja, nisu dosegli prag nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja. Sud je primio k znanju činjenicu da je Francuska nekoliko meseci pre no što je doneo presudu ukinula meru upućivanja g. *Ramireza Sanchez-a* u samicu.

Sud je istovremeno izrazio istu zabrinutost kao i Evropski komitet za sprečavanje mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) u pogledu mogućih dugoročnih efekata izolacije g. *Ramireza Sanchez-a* i podvukao je da zatvorenik ne može biti upućen u samicu na neograničeno vreme, čak i u slučajevima kada ova mera podrazumeva samo relativnu izolaciju. Država treba periodično da razmatra produženje mere upućivanja u samicu zatvorenika, obrazlaže sve odluke o produžavanju njegovog izdvajanja i nadzire njegovo fizičko i psihičko stanje.

Prisilno hranjenje i prinudna medicinska intervencija

Nevmerzhijsky protiv Ukrajine (predstavka br. 54825/00)

05.04.2005. (Veće)

Yevgen Nevmerzhitsky proveo je u periodu od 1997. do 2000. dve godine i deset meseci u pritvoru. U zatvoru je oboleo od raznih kožnih oboljenja a njegovo zdravlje se značajno pogoršalo. Pritvor mu je pet puta produžavan, a njegov zahtev za puštanjem odbijen je čak i nakon isteka maksimalnog trajanja pritvora po zakonu.

G. Nevmerzhitsky je tokom pritvora više puta otpočinjao štrajk glađu, tokom kojeg je bio podvrgavan prisilnom hranjenju.

Sud je utvrdio da je povređen član 3. Mera kao što je prisilno hranjenje ne može se smatrati ponižavajućom ukoliko je bila neophodna kako bi se spasio život nekog lica. Država, međutim, nije dokazala da je u slučaju *g. Nevmerzhitsk*-og prisilno hranjenje bilo neophodno s medicinske tačke gledišta. Sud je stoga zaključio da je ova mera bila proizvoljna; nisu poštovane procesne mere zaštite u pogledu njegovog svesnog odbijanja da uzima hranu. Štaviše, način na koji je prisilno hranjenje sprovedeno, a koje je uključivalo upotrebu lisica, naprave za širenje ustiju i posebne gumene sonde ubačene u želučani kanal, predstavljao je mučenje.

Jalloh protiv Nemačke (predstavka br. 54810/00)

11.07.2006. (Veliko veće)

Abu Jalloh-u, koji je bio osumnjičen za trgovinu droge, je mimo njegove volje u bolnici dato sredstvo za povraćanje kako bi iz sebe izbacio kesice droge koje je, po uverenju nadležnih organa, progutao tokom hapšenja. Droga je kasnije iskorišćena kao dokaz u krivičnom postupku protiv njega.

Sud je utvrdio povredu člana 3. Premda je prepoznao javni interes borbe protiv trgovine drogom, Sud je primetio da *g. Jalloh* nije bio prodavac droge velikog formata i da su tužioci mogli da sačekaju da droga prirodnim putem izađe iz njegovog organizma, metod koji primenjuju mnoge druge države potpisnice konvencije prilikom istraživanja krivičnih dela vezanih za trgovinu narkoticima. Prisilno davanje sredstva za povraćanje dovelo je njegovo zdravlje u opasnost, imajući u vidu da je dvoje ljudi u Nemačkoj umrlo nakon primene ovog metoda. Štaviše, *g. Jalloh* je sigurno trpeo bol i uznemirenost tokom prisilnog davanja ovog sredstva uz upotrebu sonde.

(Higijenski) uslovi u ćelijama

Kalashnikov protiv Rusije (predstavka br. 47095/99)

15.7.2002. (Veće)

Valeriy Kalashnikov, koji je bio optužen za prevaru, proveo je nepunih pet godina u pritvoru pre no što je 2000. doneta oslobađajuća presuda. Žalio se na uslove u pritvorskom centru u kojem je bio zatočen, naročito na prenaseljenost ćelije - 24 zatvorenika boravilo je zajedno u 17 kvadratnih metara, da je bio primoran da pasivno puši pošto je bio okružen strastvenim pušačima, da nije mogao normalno da spava jer se televizor i svetlo u ćeliji nikad nisu gasili, da je ćelija bila prepuna bubašvaba i da je oboljevao od raznih kožnih bolesti i gljivičnih infekcija, usled čega je ostao bez nokata na nožnim prstima i nekih nokata na prstima ruku.

Premda je Sud prihvatio da nije bilo nikakvih naznaka postojanja pozitivne namere da *g. Kalashnikov* bude ponižavan, smatrao je da uslovi u pritvoru predstavljaju ponižavajuće postupanje suprotno članu 3. Ovom nalazu su naročito doprineli izuzetno prenaseljena i nehigijenska sredina i njene štetne posledice po zdravlje i dobrobit podnosioca predstavke, u kombinaciji sa dužinom perioda tokom kojeg je podnosilac držan u ovakvim uslovima. Sud je u pogledu prenaseljenosti naglasio da je

CPT odredio standard po kojem bi na svako lice lišeno slobode u pritvorskoj ćeliji trebalo da dođe približno 7m² prostora.

Modârcă protiv Moldavije (predstavka br. 14437/05)

10.5.2007. (Veće)

Vladimir Modârcă, koji boluje od osteoporoze, proveo je 2005. godine devet meseci u pritvoru, deleći ćeliju od 10m² sa još tri pritvorenika. Ćelija je imala veoma ograničen pristup dnevnoj svetlosti; grejanje i ventilacija ove ćelije bili su loši a pritvorenici su povremeno ostajali bez struje i vode. G. *Modârcă*-i nije obezbeđivana posteljina kao ni zatvorska odeća; trpezarijski sto bio je blizu toaleta a dnevni troškovi za hranu bili su ograničeni na 0,28 evra po pritvoreniku. CPT je u svom izveštaju nakon posete tom zatvoru septembra 2004. hranu u njemu okarakterisao kao „odvratnu i bukvalno nejestivu“.

Sud je zaključio da kumulativni efekat uslova pritvora g. *Modârcă*-e i vreme tokom kojeg je bio prinuđen da živi u njima predstavljaju povredu člana 3.

Florea protiv Rumunije (predstavka br. 37186/03)

14.09.2010. (Veće), nepravosnažna

Gheorge Florea, koji boluje od hroničnog hepatitisa i arterijske hipertenzije, bio je zatočen u zatvoru u Botasaniju, u Rumuniji, od 2002. do 2005. godine. Oko devet meseci je morao da deli ćeliju sa samo 35 kreveta sa između 110 i 120 drugih zatvorenika. Sve vreme zatočenja je boravio u ćelijama zajedno sa drugim zatvorenicima koji su bili pušači.

Sud je zaključio da uslovi zatočenja g. *Florea*-e predstavljaju povredu člana 3. Država mora da obezbedi da zatvorenici nisu izloženi bolu ili teškoćama koji po intenzitetu nadmašuju neizbežan nivo patnje svojstven zatočenju kao i da obezbedi da njihovo zdravlje nije izloženo opasnosti.

Pretres do gole kože

Iwańczuk protiv Poljske (predstavka br. 25196/94)

15.11.2001. (Veće)

Krzysztof Iwańczuk je tokom pritvora zatražio dozvolu da glasa na parlamentarnim izborima 1993. godine. Grupa zatvorskih čuvara mu je rekla da mora da skine odeću i bude podvrgnut pretresu kako bi mu bilo dozvoljeno da glasa. Skinuo je sa sebe svu odeću osim donjeg veša, na šta su zatvorski čuvari počeli da mu se izruguju, razmenjuju ponižavajuće komentare o njegovom telu i verbalno ga zlostavljaju. Naređeno mu je da se skine do gola, ali je on to odbio da učini, i vraćen je u ćeliju a da mu nije bilo dozvoljeno da glasa.

Sud je zaključio da ovakvo ponašanje predstavlja ponižavajuće postupanje suprotno članu 3. Nije bilo nikakvih uverljivih razloga koji bi naveli Sud da zaključi da je naredba da se skine do gole kože pred zatvorskim čuvarima bila neophodna i opravdana iz razloga bezbednosti obzirom na mirno ponašanje g. *Iwańczuk*-a tokom pritvora, činjenicu da ranije nije osuđivan za krivična dela, i da nije dokazano da postoje razlozi za strahovanja da će se nasilno ponašati.

Premda pretres do gole kože može u određenim slučajevima biti neophodan kako bi se očuvala bezbednost ili sprečili neredi u zatvoru, on mora biti sproveden na odgovarajući način. Ponašanje usmereno na izazivanje osećanja poniženosti i inferiornosti, kao u ovom slučaju, predstavljalo je nepoštovanje ljudskog dostojanstva zatvorenika.

Valašinas protiv Litve (predstavka br. 44558/98)

24.7.2001. (Veće)

Juozas Valašinas je tokom služenja kazne zatvora za krađu, posedovanje i prodaju vatrenog oružja nakon posete jednog rođaka skinut do gole kože u prisustvu pripadnice službe obezbeđenja, što je po njegovim tvrdnjama učinjeno kako bi on bio ponižen. Zatim mu je naređeno da čuči a čuvari, koji nisu nosili rukavice, su pregledali njegove polne organe i hranu koju je primio od posetioca.

Sud je zaključio da je način na koji je ovaj konkretan pretres sproveden predstavljao jasno nepoštovanje g. *Valašinas*-a i unizio njegovo ljudsko dostojanstvo. Sud je zaključio da pretres predstavlja ponižavajuće postupanje suprotno članu 3 konvencije.

Frérot protiv Francuske (predstavka br. 70204/01)

12.6.2007. (Veće)

Maxime Frérot, nekadašnji član naoružanog ekstremno levičarskog pokreta, koji je služio kaznu doživotnog zatvora za više krivičnih dela, uključujući ubistvo i oružanu pljačku, bio je redovno podvrgavan pretresima do gole kože između 1994. i 1996. godine. Kada bi odbio, bio je upućen u disciplinsku ćeliju.

Sud je utvrdio povredu člana 3. Premda je prihvatio da je g. *Frérot* bivao podvrgavan pretresima do gole kože iz bezbednosnih razloga i radi sprečavanja krivičnih dela, Sud je bio pogođen činjenicom da se postupak pretresa razlikovao od zatvora do zatvora u kojima je bio zatočen. Njegovo podvrgavanje analnim pregledima očekivalo se samo u zatvoru u mestu *Fresnes*, gde se polazilo od pretpostavke da svaki zatvorenik koji se vraća iz sobe za posete krije predmete ili supstance u najintimnijim delovima svog tela. Sud bi stoga mogao da razume zašto zatvorenici izloženi ovim pregledima mogu smatrati da su bili žrtve proizvoljnih mera, naročito obzirom na činjenicu da je postupak pretresa bio propisan jednim cirkularom koji je svim upravnicima zatvora davao široku diskreciju.

El Shennawy protiv Francuske (predstavka br. 51246/08)

20.01.2011. (Veće)

Gospodin *El Shennawy*, koji je služio kaznu zatvora za više dela, naročito se žalio na pretrese do gole kože kojima je bio izložen tokom krivičnog postupka vođenog protiv njega.

Sud je utvrdio povredu člana 3. Pretresi u pitanju nisu bili propisno zasnovani na hitnim bezbednosnim potrebama. Premda su se odvijali tokom kraćeg vremenskog perioda, mogli su da kod g. *El Shennawy*-a izazovu osećanja proizvoljnosti, inferiornosti i anksioznosti, karakteristična za stepen ponižavanja koji premašuje nivo koji pretresi zatvorenika do gole kože neizbežno sa sobom nose.

Višestruki premeštaji

Khider protiv Francuske (predstavka br. 39364/05)

09.07.2009. (Veće)

G. *Cyril Khider*, koji se nalazio u pritvoru tokom postupka protiv njega zbog više dela, uključujući učešće u oružanoj pljački u okviru zločinačkog udruženja, žalio se na uslove pritvora i bezbednosne mere kojima je bio podvrgnut kao „zatvorenik pod pojačanim nadzorom“, naročito na stalne premeštaje iz jednog zatvora u drugi, duže boravke u samici i sistematske pretrese telesnih šupljina.

Sud je utvrdio povredu člana 3.

Payet protiv Francuske (predstavka br. 19606/08)

20.01.2011. (Veće)

G. Payet, koji je služio kaznu zatvora za ubistvo, žalio se na uslove zatočenja i česta preseljenja iz jedne ćelije i zgrade zatvora u drugu iz bezbednosnih razloga, kao i na disciplinsku kaznu kojoj je bio podvrgnut a koja je podrazumevala smeštaj u ćelije bez dotoka dnevne svetlosti i odgovarajućih higijenskih uslova.

Sud je utvrdio povredu člana 3 u pogledu loših uslova zatočenja u odeljenju u kojem se sprovode disciplinske mere a u koje je g. Payet bio upućen (prljave i trošne prostorije, koje su bivale poplavljene, i bez dovoljnog dotoka dnevne svetlosti za čitanje i pisanje). Sud nije utvrdio povredu člana 3 u pogledu premeštaja iz bezbednosnih razloga.

Prava lica lišenih slobode na zdravlje

(V. takođe Uslovi zatočenja i postupanje prema licima lišenim slobode)

Medicinska pomoć licima lišenim slobode sa mentalnim invaliditetom

Kudla protiv Poljske (predstavka br. 30210/96)

26.10.2000. (Veliko veće)

Andrzej Kudla proveo je nepune četiri godine u pritvoru. Tokom tog perioda je patio od hronične depresije i dva puta pokušao da izvrši samoubistvo. Naročito se žalio na neadekvatno psihijatrijsko lečenje tokom pritvora i kršenje člana 3 Evropske konvencije o ljudskim pravima (zabrana mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja).

Sud je utvrdio da pokušaji samoubistva nisu mogli da se povežu sa bilo kakvim uočljivim propustom vlasti i primetio je da su g. Kudlu pregledali lekari specijalisti i da je često dobijao psihijatrijsku pomoć. Premda sud stoga nije zaključio da je povređen član 3, naglasio je da ovaj član obavezuje Državu da obezbedi da način lišenja slobode ne podvrgava zatvorenika bolu ili muci koji po intenzitetu nadmašuju neizbežan nivo patnje svojstven zatočenju kao i da mu pružanjem potrebne medicinske pomoći obezbeđuje adekvatnu zaštitu njegovog zdravlja i dobrobiti.

Dybeku protiv Albanije (predstavka br. 41153/06)

18.12.2007. (Veće)

Ilir Dybeku je bolovao od hronične paranoidne šizofrenije, zbog koje se lečio godinama po raznim psihijatrijskim bolnicama pre no što je 2003. osuđen na kaznu doživotnog zatvora za ubistvo i nezakonito posedovanje eksploziva. Upućen je u običan zatvor, gde je delio ćelije sa zatvorenicima dobrog zdravlja i gde se prema njemu postupalo kao prema običnom zatvoreniku. Njegov otac i advokat su se žalili vlastima da mu uprava zatvorske bolnice nije prepisala adekvatno lečenje što je dovelo do pogoršanja zdravstvenog stanja g. Dybeku-a. Njihove žalbe su odbačene.

Sud je utvrdio da je prekršen član 3, smatrajući naročito da je g. Dybeku zbog prirode svog psihičkog stanja bio ugroženiji nego prosečno lice lišeno slobode i da je njegovo zatočenje moglo da produbi njegova osećanja bola, patnje i straha.

Činjenica da je Vlada Albanije priznala da se prema njemu postupalo kao prema drugim zatvorenicima bez obzira na njegovo zdravstveno stanje potvrđuje da ona nije

postupala u skladu sa preporukama Saveta Evrope o postupanju prema licima lišenim slobode sa mentalnim oboljenjima.

Renolde protiv Francuske (predstavka br. 5608/05)

16.10.2008. (Veće)

Joselito Renolde je izvršio samoubistvo 2000. dok se nalazio u pritvoru pod optužbom da je napao svoju bivšu partnerku i njihovu ćerku. Nekoliko nedelja ranije je takođe pokušao da izvrši samoubistvo. Tada su lekari ustanovili da je pretrpeo epizodu akutnog delirijuma a on im je pomenuo prethodne psihijatrijske probleme koje je imao. Prepisan mu je antipsihotik. Dva puta nedeljno su mu davane dnevne doze leka za po nekoliko dana, koje je uzimao bez nadzora. Nekoliko dana nakon što je g. *Renolde* pokušao da izvrši samoubistvo, disciplinska komisija ga je uputila na 45 dana u kaznenu celiju zato što je napao stražara.

Sud je utvrdio povredu člana 2 (pravo na život). Uprkos pokušaju samoubistva i dijagnozi psihičkog stanja g. *Renolde*-a, nije bilo razgovora o tome da li on treba da bude upućen u psihijatrijsku ustanovu. Pored toga, prema stručnjacima koji su analizirali ovaj predmet, moguće je da je i neredovno uzimanje prepisanog leka doprinelo samoubistvu g. *Renolde*-a u stanju delirijuma. Sud je zaključio da nepostojanje nadzora nad njegovom dnevnom terapijom odigralo ulogu u njegovoj smrti. Sud je zatim jednoglasno zaključio da je prekršen član 3. Bio je pogođen činjenicom da je g. *Renolde* kažnjen maksimalnom disciplinskom kaznom, koja je podrazumevala zabranu svih poseta i svih kontakata sa ostalim zatvorenicima, pri čemu njegovo psihičko stanje nije uopšte bilo uzeto u obzir. Sud je naglasio da je potrebno preduzimati posebne mere u vezi sa zatvorenicima za koje se zna da boluju od ozbiljnih psihičkih poremećaja i da su skloni samoubistvu.

Raffray Taddei protiv Francuske (predstavka br. 36435/07)

21.12.2010. (Veće)

Gđica *Raffray Taddei*, koja je služila kaznu zatvora u Renu i bolovala od više oboljenja, uključujući anoreksiju, žalila se na kontinuirano zatočeništvo i neodgovarajuće lečenje njenih zdravstvenih tegoba.

Sud je zaključio da je povređen član 3, naročito obzirom na mogućnost da joj je nanet bol koji je premašivao neizbežan nivo patnje svojstven lišenju slobode jer vlasti nisu u dovoljnoj meri uzele u obzir potrebu za negom u specijalizovanoj ustanovi koje je zdravstveno stanje gđice *Raffray Taddei* iziskivalo, u kombinaciji sa premeštajima, uprkos njenoj naročitoj ugroženosti, i dugotrajnom neizvešnošću koja je sledila nakon podnošenja zahteva za odlaganjem izvršenja kazne.

Medicinska pomoć licima lišenim slobode sa ozbiljnim fizičkim oboljenjima

Khudobin protiv Rusije (predstavka br. 59696/00)

26.10.2006. (Veće)

Podnosilac predstavke, koji je bio HIV pozitivan i bolovao od nekoliko hroničnih oboljenja, uključujući epilepsiju, virusni hepatitis i razna psihička oboljenja, oboleo je od više ozbiljnih bolesti, uključujući boginje, bronhitis i akutnu upalu pluća, tokom pritvora koji je trajao više od godinu dana. Zbog svog stanja, često je bivao smešten u bolničku jedinicu za pacijente koji boluju od zaraznih bolesti. Međutim, zahtev njegovog oca da bude podvrgnut sveobuhvatnom lekarskom pregledu bio je odbijen.

Sud je zaključio da podnosiocu nije pružena lekarska pomoć koja mu je bila potrebna, suprotno članu 3. Čak i dok je boravio u zatvorskoj bolnici, trpeo je fizičke posledice svog zdravstvenog stanja. Obzirom na to da je podnosilac bio HIV pozitivan i bolovao od ozbiljnog psihičkog poremećaja, nepružanje stručne i blagovremene medicinske pomoći i odbijanje zahteva za nezavisnim lekarskim pregledom je sigurno kod njega izazvalo snažno osećanje nesigurnosti.

Premda je sud prihvatio da zatvorske bolnice možda nisu u stanju da pružaju uvek isti kvalitet medicinske pomoći kao i najbolje medicinske ustanove za opštu populaciju, podvukao je da Država mora da pruža licima lišenim slobode potrebnu medicinsku pomoć i time im obezbeđuje adekvatnu zaštitu zdravlja i dobrobiti lica.

Mouisel protiv Francuske (67263/01)

14.11.2002. (Veće)

Jean Mouisel-u, koji je služio kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, postavljena je dijagnoza limfocitne leukemije 1999. godine. Kad se njegovo stanje pogoršalo, prepisane su mu seanse hemoterapije u bolnici tokom dana. U bolnicu je sproveden u lancima i tvrdio je da su mu tokom hemoterapije noge bile okovane a da mu je jedna ruka lisicama bila vezivana za krevet. Rešio je da obustavi lečenje 2000. godine, žaleći se na ove uslove i na agresivno ponašanje čuvara prema njemu. Kasnije je premešten u drugi zatvor kako bi bio bliže bolnici a 2001. je uslovno pušten uz obavezu da se podvrgne lečenju ili medicinskoj nezi.

Sud je zaključio da je član 3 prekršen u pogledu perioda do uslovnog puštanja g. *Mouisel*-a na slobodu, naročito obzirom na to da zatvorske vlasti nisu preduzele nikakve posebne mere iako je njegovo kontinuirano zatočenje postajalo sve neprimerenije kako je njegova bolest napredovala. Obzirom na njegovo stanje, činjenicu da je primljen u bolnicu i prirodu lečenja, sud je smatrao da vezivanje g. *Mouisel*-a lisicama nije bilo proporcionalno bezbednosnom riziku koji je on predstavljao. Ovakvo postupanje je takođe bilo suprotno preporukama Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja (CPT) u pogledu uslova u kojima se lica lišena slobode transportuju i podvrgavaju lekarskim pregledima.

Xiros protiv Grčke(1033/07)

09.09.2010. (Veće), nepravosnažna

Savvas Xiros, koji je služio kaznu zatvora zbog učešća u aktivnostima jedne terorističke organizacije, trpeo je posledice ozbiljne povrede koju je zadobio nakon što mu je bomba eksplodirala u rukama dok je pripremao jedan napad 2002. godine. On ima naročito ozbiljne zdravstvene probleme koji utiču na njegov vid, sluh i kretanje. Obzirom na to da mu je vid slabio uprkos više očnih operacija, 2006. je podneo zahtev za odlaganjem izvršenja kazne kako bi u specijalističkoj očnoj klinici bio podvrgnut bolničkom lečenju u skladu sa preporukama troje od četvoro lekara specijalista koji su ga pregledali. Domaći sud je odbio ovaj zahtev.

Sud je zaključio da je prekršen član 3 usled propusta u lečenju problema koje je g. *Xiros* imao sa vidom. Premda sud nije dužan da apstraktno presuđuje šta je domaći sud trebalo da odluči u pogledu zahteva za vanzatvorskim bolničkim lečenjem, bilo bi bolje da je taj sud zahtevao dodatni stručni izveštaj o spornom pitanju neophodnosti ovog lečenja nego što je sam doneo odluku o suštinski medicinskom pitanju.

Ovi stavovi dobijaju dodatno na težini usled činjenice da bi, shodno raznim izveštajima, uključujući i izveštaju CPT, lekarska nega koju bi g. *Xiros* dobio u zatvoru u kojem je bio držan verovatno bila nešto manje kvalitetna od one koja bi mu bila dostupna u bolnici.

Postupanje prema licu lišenog slobode sa fizičkim invaliditetom

Price protiv Velike Britanije (33394/96)

10.7.2001. (Veće)

Adele Price, žrtva talidomida sa deformacijama sva četiri ekstremiteta, a pored toga ima i bubrežnih problema, zatvorena je zbog nepoštovanja suda tokom parničnog postupka. Jednu noć je zadržana u policijskoj ćeliji, gde je morala da spava u svojim invalidskim kolicima jer krevet nije bio posebno prilagođen licima sa invaliditetom, i gde se žalila na hladnoću. Zatim je provela dva dana u običnom zatvoru, gde je zavisila od pomoći muških čuvara prilikom korišćenja toaleta.

Sud je utvrdio da zatočenje lica sa ozbiljnim hendikepom u uslovima u kojima je bila izložena velikoj hladnoći, kao i opasnosti da dobije dekubitis jer joj je krevet bio isuviše tvrd ili van domašaja, i u kojima nije mogla da ide u toalet ili održava higijenu bez ogromnih teškoća, predstavlja ponižavajuće postupanje suprotno članu 3.

Zatočenje starijeg zatvorenika

Papon protiv Francuske (predstavka br. 64666/01)

07.06.2001. Neprihvatljiva

Maurice Papon, koji je služio kaznu zatvora zbog saučesništva u zločinima protiv čovečnosti, bio je 90 godina star kad je podneo svoju žalbu. Tvrdio je da je držanje čoveka njegovih godina u zatvoru suprotno članu 3 i da uslovi zatočenja u zatvoru u kojem je bio smešten nisu kompatibilni sa njegovom dubokom starošću i zdravstvenim stanjem.

Sud je u ovom predmetu zaključio da postupanje prema g. *Papon*-u nije doseglo prag težine potreban da bi se utvrdila povreda člana 3 obzirom na njegovo opšte zdravstveno stanje i uslove u kojima je zatočen. Premda je imao srčanih problema, njegovo opšte stanje je u jednom stručnom izveštaju opisano kao „dobro“.

Sud nije isključio mogućnost da zatočenje starijeg lica tokom dugog perioda može u određenim uslovima dovesti do kršenja člana 3, ali je istakao da je u svakom konkretnom slučaju potrebno uzimati u obzir posebne okolnosti. Takođe je primetio da nijedna država potpisnica konvencije nije odredila gornju starosnu granicu nakon koje neko lice ne može biti pritvoreno ili zatvoreno.

Postupanje prema zavisniku od droge koji pati od apstinencijalnih simptoma

McGlinchey i drugi protiv Velike Britanije (predstavka br. 50390/99)

29.4.2003. (Veće)

Judith McGlinchey, koja je dugo bila heroinski zavisnik, osuđena je decembra 1998. na četvoromesečnu kaznu zatvora zbog krađe. Tokom boravka u zatvoru je ispoljavala simptome apstinencijalne krize, imala je česte napade povraćanja i izgubila je prilično na težini. Lečio ju je lekar, a kako joj se stanje pogoršalo nakon što je u zatvoru provela nedelju dana, primljena je u bolnicu, gde je umrla u januaru 1999. Njeni rođaci su se žalili da je gđica *McGlinchey* pre smrti bila izložena nečovečnom i ponižavajućem postupanju u zatvoru.

Sud je zaključio da predstavljeni dokazi, naročito medicinska dokumentacija, ne potvrđuju navode rođaka gđice *McGlinchey* da joj zatvorske vlasti nisu obezbedile lekove za simptome apstinencijalne krize i da su je za kaznu zaključali u njenoj ćeliji. Sud je, međutim, sa šest glasova za i jednim protiv zaključio da zatvorske vlasti nisu ispunile svoju dužnost i obezbedile joj potrebnu lekarsku negu, čime su prekršile član 3.

Postupci u toku

Iurie Matcenca protiv Moldavije i Rusije (predstavka br. 10094/10)

Prosleđena državama marta 2010.

G. *Matcenca*, osumnjičen za prevaru i pritvoren u zatvoru u Tiraspolju, tvrdi da su njegova prava iz člana 3 prekršena jer ga je zlostavljala milicija separatističkog regiona Transdnjestar i jer mu nije pružena neophodna lekarska pomoć koja mu je bila potrebna nakon zlostavljanja i štrajka glađu. Takođe se žali da su mu povređena prava iz člana 5 (pravo na slobodu i bezbednost ličnosti) jer je bio lišen pravne pomoći od dana hapšenja, kao i prava iz člana 8 (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) jer mu nekoliko meseci nije bilo dozvoljeno da viđa svoju porodicu.

Stanciu protiv Rumunije (predstavka br. 35972/05)

Prosleđena državi maja 2010.

G. *Stanciu*, koji služi dvanaestogodišnju kaznu zatvora, žali se na zatvorske uslove kojima je podvrgnut, naročito na neadekvatnu zdravstvenu negu, prenaseljenost ćelija, neuslovne sanitarne prostorije, vašljivost i nedostatak tekuće vode. Tvrdi da su mu prekršena prava iz člana 3.